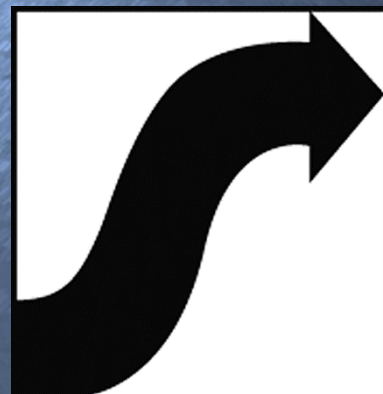

TURVALLISESTI NETISSÄ

**Tietoa
nettirikollisuudesta ja
turvataidoista selkokielellä**

Sisällys

■ Saatesanat	5
■ Nettirikollisuus	7
■ Nettikiusaaminen.....	8
■ Uhkaukset.....	10
■ Viharikokset.....	12
■ Seksuaalirikokset.....	14
■ Identiteettivarkaudet.....	16
■ Petokset	18
■ Turvataidot	21
■ 1. Henkilötietojen käyttö.....	22
■ 2. Kuvat.....	23
■ 3. Tietojen pysyvyys.....	24
■ 4. Salasana.....	25
■ 5. Älä luota vieraisiin	26
■ 6. Kaikki mitä luet tai näet, ei ole totta.....	27
■ 7. Ostokset.....	28
■ 8. Kerro aikuiselle.....	29
■ 9. Hyvät käytöstavat.....	30
■ 10. Oman tietokoneen turvallisuus.....	31
■ Toimintaohjeet	32
■ Yhteystiedot	36

Turvallisesti netissä -opas

Tämä selkokielen opas on tarkoitettu sinulle, joka haluat tietää mitä vaaroja voit kohdata internetiä käyttäessäsi. Oppaassa vaarat on merkitty punaisella värillä. Oppaassa on myös ohjeita internetin turvallisesta käytöstä. Näiden ohjeiden avulla voit välttää tilanteita, jotka ovat vahingollisia sinulle. Oppaassa ohjeet on merkitty vihreällä värillä.

Oppaassa on kerrottu miten voit toimia tilanteissa, kun olet kohdannut ikäviä ja yllättäviä asioita internetissä. Toimintaohjeet on merkitty oppaaseen keltaisella värillä. Oppaan lopussa on myös eri auttajatahojen nettiosoitteita, joista voit saada tukea ja apua.

Kuka tahansa voi joutua rikoksen uhriksi internetissä. Sitä ei tarvitse hävetä, vaan kerro tapahtuneesta luotettavalle aikuiselle. Asiaan on saatavissa tukea ja apua. Voit myös jutella luotettavan aikuisen kanssa, jos olet huolissasi läheisistäsi kuten ystävästäsi.

Nettirikollisuus

Internetin käyttäminen on helppoa.

Kuka tahansa voi lisätä internetiin tekstiä, kuvia tai videoita.

Muista, että jokaisella netinkäyttäjällä on oikeus yksityisyyteen ja loukkaamattomuuteen.

Se tarkoittaa, että hänestä ei saa kertoa tietoa, joka loukkaa tai vahingoittaa tai on valheellista.

Internetin käyttöä säätelee Suomen laki.

Lakien tarkoituksena on, että internetiä voi käyttää turvallisesti.

Internetissä ovat yleensä laittomia samat asiat kuin muuallakin elämässä. Voit kuitenkin joutua rikoksen uhriksi internetissä.

Internetissä rikoksia tapahtuu enemmän kuin aikaisemmin.

Internetin suurimmat ongelmat ovat nettikiusaaminen, seksuaalirikokset ja petokset.

Internetissä tehdyistä rikoksista voi saada tuomion.

Tuomio voi olla sakko tai vankeusrangaistus.

Rikoksesta voi joutua maksamaan myös vahingonkorvauksia.

Nettikiusaaminen

Internetissä kiusaaminen ei rajoitu tiettyyn paikkaan, vaan voit joutua kiusatuksi kaikissa internetin palveluissa.

Internetin palveluita ovat esimerkiksi Facebook, keskusteluryhmät, pikaviestipalvelut ja kuvapalvelut.

Jokainen internetin käyttäjä voi joutua kiusatuksi, sillä internetissä kiusataan nuoria, lapsia ja aikuisia.

Aina kiusaamiseen ei tarvita syytä.

Internetissä toista ihmistä voi kiusata myös nimimerkin kautta, jolloin kiusaajan nimi ei näy.

Nettikiusaamista on:

- nimittely ja haukkuminen
- vähättely
- uhkailu
- seksuaalisesti häiritsevät kommentit
- juorujen kertominen, jotka eivät ole totta
- nettiryhmästä eristäminen
- viha- ja haukkumisryhmien perustaminen
- asiattomien videoiden ja kuvien julkaiseminen internetissä
- identiteettivarkaudet.

Identiteettivarkaudessa rikoksentekijä kopioi toisen ihmisen henkilötiedot itselleen.

Henkilötietoja ovat esimerkiksi nimi, osoite, syntymäaika ja puhelinnumero.

Henkilötietoja käytetään rikoksen tekemiseen tai kiusaamiseen.

Nettikiusaaminen on väärin ja vakava asia. Kiusaaminen on pysyvää, sillä internetiin laitettuja tekstejä, kuvia ja videoita ei saa koskaan pois. Nettikiusaaminen on myös julkista, koska toiset internetin käyttäjät näkevät kiusaamisen.

Nettikiusaamiseen voi puuttua esimerkiksi internetin palvelun ylläpitäjä tai nettipoliisi. Kerro aina luotettavalle aikuiselle, jos sinua kiusataan internetissä. Internetin eri palveluiden ylläpitäjät pitävät nettikiusaamista vakavana asiana.

Nettikiusaaminen voi olla rikos. Rikosnimekkeenä on yleensä joko kunnianloukkaus tai laitton uhkaus. Nettikiusaamisesta voi saada rangaistuksen. Rangaistuksena voi olla vankeus tai sakko.

Uhkaukset

Uhkauksessa on kyse siitä, että toinen uhkaa toista ihmistä rikoksella.

Uhkauksessa rikos kohdistuu henkilön omaan turvallisuuteen tai hänen omaisuutensa.

Uhkauksia ovat monet erilaiset tilanteet.

Uhkauksia ovat esimerkiksi tilanteet, joissa henkilö uhataan

- pahoinpidellä
- raiskata
- tappa
- polttaa hänen asuntonsa.

Uhkauksen kohteena voi olla uhatun lisäksi myös uhatun lapsi, puoliso tai muu läheinen ihminen.

Uhkaus saa uhatun henkilön pelkäämään. Uhatulle henkilölle pelkääminen on todellista ja uhkaaja on tosissaan.

Uhkauksen voi kertoa uhkaaja itse tai toinen henkilö. Uhkaaja on esimerkiksi pyytänyt ystäväänsä kertomaan uhkauksen uhatulle henkilölle.

Internetissä uhkaus voi olla
esimerkiksi viestinä, kuvana tai videona.

Internetissä uhkauksen vakavuutta on vaikea arvioida,
koska uhkauksessa ei ole ilmeitä, eleitä tai äänensävyjä.

Toisen ihmisen uhkaaminen on rikos.

Ilmoita aina luotettavalle aikuiselle, jos sinua on uhattu.

Uhkaamisesta voi saada rangaistuksen.

Rangaistus voi olla sakko tai vankeutta.

Viharikokset

Viharikoksen kohteena voi olla henkilö tai ryhmä.

Rikoksen syynä voivat olla rikoksen tekijän ennakkoluulot tai vihamielisyys uhria kohtaan.

Rikoksen tekijän ennakkoluulot tai vihamielisyys voivat kohdistua esimerkiksi uhrin:

- vammaisuuteen
- uskontoon
- ihonväriin
- seksuaaliseen suuntautumiseen
- kansalaisuuteen.

Viharikokset kohdistuvat yleisimmin uhrin etniseen tai kansalliseen taustaan.

Näitä rikoksia sanotaan myös rasistisiksi rikoksiksi.

Kaikista viharikoksista vain pieni osa tapahtuu internetissä.

Internetissä yleisin viharikosten tapahtumapaikka on Facebook.

Internetissä viharikos voi olla esimerkiksi viestinä, kuvana tai videona.

Muista, että voit arvostella ja antaa palautetta asioista internetissä.

Tee se kuitenkin asiallisesti ja tosiasioden pohjalta.

Älä loukkaa ketään tai

yleistä asiaa koskemaan koko ryhmää.

Jos olet joutunut internetissä vihapuheen kohteeksi, ilmoita siitä aina poliisille.

Voit ilmoittaa poliisille myös internetissä olevan viestin, kuvan tai videon, jossa esimerkiksi

- ryhmän syrjiminen hyväksytään tai sitä toivotaan
- ryhmään kohdistuva väkivalta hyväksytään tai sitä toivotaan
- ryhmän jäseniä verrataan esimerkiksi eläimiin
- ryhmän väitetään perättömästi syyllistyneen rikoksiin.

Viharikosten rikosnimikkeinä ovat kiihottaminen kansanryhmää kohtaan, kunnianloukkaus tai laiton uhkaus.

Seksuaalirikokset

Internetissä voit joutua seksuaalirikoksen uhriksi.

Internetissä tapahtuvat seksuaalirikokset ovat vakava asia.

Seksuaalirikosten uhreina voi olla tyttöjä ja poikia, lapsia ja aikuisia.

Alle 18-vuotiaiden ihmisten kohdalla internetissä tapahtuvia seksuaalirikoksia ovat:

- viestien lähettäminen, joissa puhutaan seksiin liittyvistä asioista
- kuvien ja videoiden lähettäminen, jotka sisältävät alastomia sukupuolielimiä tai rintoja
- alasti esiintyminen reaaliaikaisesti toiselle ihmiselle webkameranyhteyden kautta.

Voit joutua seksuaalirikoksen uhriksi kaikissa palveluissa, joita käytät internetissä.

Ole erityisen varovainen, kun lähetät viestejä kahden kesken palvelussa tai pidät yhteyttä webkameran kautta.

Älä lähetä itsestäsi alastomia kuvia tai esiinny alasti webkameran välityksellä.

Älä suostu, vaikka sinulle luvattaisiin rahaa, vaatteita tai tavaroita palkkioksi.

Ole varovainen, jos tapaat internetkaverisi.

Hän voi haluta tapaamiselta eri asioita kuin sinä.

Internetkaverisi voi haluta harrastaa seksiä kanssasi.

Sinun ei pidä hyväksyä seksuaalista häirintää internetissä.

Kerro aina luotettavalle aikuiselle, jos olet saanut viestejä, joissa puhutaan seksiin liittyvistä asioista.

Älä häpeä asiaa.

Viestien lähettäjä on vastuussa viesteistä, jotka on lähettänyt.

On tärkeää, että poliisille ilmoitetaan kaikki

alle 18-vuotiaan ihmisen saamat viestit,

joissa puhutaan seksiin liittyvistä asioista.

Älä kerro viestien tai kuvien lähettäjälle,

että olet kertonut asiasta poliisille.

Identiteettivarkaudet

Identiteettivarkaudessa rikoksentekijä kopioi toisen ihmisen henkilötiedot itselleen.

Henkilötietoja ovat esimerkiksi nimi, osoite, syntymäaika ja puhelinnumero.

Henkilötietoja käytetään rikoksen tekemiseen tai kiusaamiseen.

Identiteettivarkauden muotoja ovat toisena henkilönä esiintyminen ja taloudellisen hyödyn saavuttaminen.

Identiteettivarkauksissa taloudellisen hyödyn tapoja ovat:

- pikavippien ottaminen
- tavarain ostaminen
- puhelinliittymien avaaminen
- rahan lainaaminen pankista.

Rikoksen uhrille taloudellisen vahingon suuruus voi olla iso summa.

Identiteettivarkauksissa toisena ihmisenä esiintymisen tapoja ovat:

- valeprofiilien luominen sosiaaliseen mediaan
- valeprofiilin avulla asiaton kommentointi toisista ihmisistä
- seuranhakuilmoitukset toisen henkilön nimissä
- myynti-ilmoitukset toisen henkilön nimissä.

Valeprofiili tarkoittaa, että joku toinen henkilö on tehnyt sinusta ilman lupaa profiilin ja esiintyy sinuna.

Poliisi ei yleensä pysty poistamaan valeprofiilia.

Jos huomaat, että itsestäsi on tehty valeprofiili, ota yhteyttä palvelun ylläpitäjään.

Myös julkisuudessa olevista henkilöistä on tehty valeprofiileja.

Tällä hetkellä toisena henkilönä esiintyminen ei ole rikos.

Et voi kuitenkaan tehdä rikoksia, jos esiinnyt toisena henkilönä.

Vuoden 2015 aikana Suomessa on tulossa voimaan laki, joka tekee identiteettivarkaudet rikokseksi.

Petokset

Internetissä sinua voidaan huijata monella eri tavalla.

Kaikkia huijausyrityksiä ei ole helppo havaita, koska ne on tehty hyvin.

Huijausten tavoitteena on saada rahasi.

Huijauksessa maksat esimerkiksi ostamastasi tuotteesta, mutta et saa tuotetta koskaan itsellesi.

Lisäksi et saa enää yhteyttä tuotteen myyjään.

Internetissä huijauksen tapoja ovat:

- huijausviestit
- henkilökohtaisten tietojen pyytäminen sähköpostilla
- kirpputori-ilmoitukset, joissa myydään tavaroita, joita ei ole olemassa tai ne ovat varastettuja.
- vuokrailmoitukset asunnosta tai mökistä, jotka eivät ole vuokrattavana.
- myynti-ilmoitukset, joissa myydään tavaroita, joita ei ole olemassa tai ne ovat varastettuja.
- verkkokaupat, joissa myydään tavaroita, joita ei ole olemassa tai ne ovat väärennöksiä.
- Nettirakkaushuijaukset, joissa et yleensä tapaa seurustelukumppaniasi.

Ole varovainen, kun ihastut tai rakastut internetissä toiseen henkilöön.

Seurustelukumppanisi voi olla huijari.

Hän voi haluta rahasi.

Seurustelukumppanisi voi pyytää sinulta esimerkiksi rahaa:

- matkajärjestelyihin
- viisumikuluihin
- sairastelukuluihin
- viranomaismaksuihin.

Kun olet antanut rahat seurustelukumppanillesi, saat ehkä uusia rahapyyntöjä.

Ole tarkkana!

Voit tulla huijatuksi tavaran ostajana ja myyjänä.

Ole varovainen, että et osta tavaroita, joita ei ole olemassa tai varastettuja tavaroita.

Jos ostamasi tavara on varastettu, voit joutua palauttamaan tavaran takaisin sen oikealle omistajalle.

Huijausviestissä sinulle voidaan kertoa erinomaisesta liikeideasta, lottovoitosta, arpajaisvoitosta tai perinnöstä.

Sähköpostiviestissä sinua pyydetään antamaan salassa pidettäviä tietoja itsestäsi.

Näitä tietoja ovat käyttäjätiedot, henkilötiedot, luottokorttitiedot ja pankkikorttitiedot.

Muista, että pankit, viranomaiset tai muut luotettavat tahot eivät koskaan pyydä sähköpostilla henkilökohtaisia tietoja.

Huijauksen kohteeksi joutumista ei pidä hävetä.

Huijatuksi voi joutua jokainen ihminen.

Ilmoita poliisille, jos sinua on huijattu internetissä ja olet menettänyt rahaa.

Turvataidot

Voit löytää internetistä sivuja, joiden sisältö ihmetyttää sinua.

Internetissä voit myös joutua tilanteisiin, joissa et tiedä mitä pitäisi tehdä.

Sinua voidaan myös pyytää rikkomaan lakia ja tekemään rikoksia.

Turvataidot auttavat sinua näissä tilanteissa.

Turvataitojen avulla:

- opit käyttämään turvallisesti internetiä
- opit tunnistamaan rajat, joita kukaan ei saa ylittää
- osaat puolustaa itseäsi internetissä
- osaat kieltäytyä ja sanoa ei
- osaat lähteä pois tilanteesta, joka on uhkaava
- tiedät kuinka pyydät apua
- opit kertomaan asiasta luotettavalle aikuiselle
- osaat kertoa oman mielipiteesi

Kun olet oppinut turvataitoja, olet internetin käyttäjänä varmempi ja itseluottamuksesi on kasvanut.

Muista noudattaa turvataitoja.

Silloin internet on sinulle mukava, turvallinen ja viihtyisä paikka.

1. Henkilötietojen käyttö

Henkilötietoja ovat esimerkiksi nimesi, osoitteesi, puhelinnumerosi, syntymäaikasi ja sähköpostiosoitteesi.

Henkilötietoja on myös kuva, josta sinut voi tunnistaa.

Huolehdi hyvin henkilötiedoistasi.

Mieti aina tarkkaan, kenelle annat henkilötietojasi.

Joku voi käyttää niitä väärin.

Ole tarkka kuka kysyy henkilötietojasi.

Internetissä on helppo valehdella nimi, ikä ja sukupuoli.

Älä kerro kaikille henkilötietojasi internetissä.

Henkilötietoja ei tarvitse antaa, jos et tiedä mihin niitä käytetään.

Sinun ei tarvitse antaa kaikkia henkilötietojasi palveluihin, joita käytät internetissä.

Anna vain ne henkilötiedot, jotka ovat pakollisia.

Internetissä pakolliset henkilötiedot on yleensä merkitty punaisella tähdellä.

Henkilötietoja voi yhdistää internetin eri lähteistä.

Nimesi avulla on helppo saada selville puhelinnumerosi ja osoitteesi.

2. Kuvat

Mieti tarkkaan minkälaisia kuvia laitat itsestäsi internetiin.

Ne kertovat sinusta paljon.

Ole erityisen varovainen kun julkaiset kuvia, joissa olet alasti tai vähissä vaatteissa.

Älä julkaise toisista ihmisistä kuvia ilman heidän lupaansa.

Sinä saat itse päättää mitä kuvia julkaiset internetissä.

Mieti, kuinka paljon laitat itsestäsi kuvia internetiin.

Älä julkaise itsestäsi kuvaa, jos olet epävarma.

Kuvasi voivat nähdä kaikki internetin käyttäjät.

Voit saada yhteydenottoja, jotka eivät ole mukavia.

Lähetä kavereillesi ja seurustelukumppanillesi kuvia, jotka voit näyttää myös vanhemmillesi.

Internetissä julkaisemasi kuvat voivat vaikuttaa elämääsi pitkän aikaa.

Muista, että julkaistuja kuvia, ei saa koskaan pois internetistä.

Kuvasi voi olla internetissä

vaikka poistat kuvan tietokoneeltasi ja palvelun sivuilta.

Toinen käyttäjä on voinut kopioida kuvan omalle koneelleen.

Hän voi levittää kuvaasi internetissä.

Kuvasi on voinut myös tallentua hakukoneen muistiin.

3. Tietojen pysyvyys

Mieti ennen kuin laitat internetiin tekstiä, kuvia tai videoita.

Muista, että julkaistua tekstiä, kuvaa tai videota ei saa koskaan pois internetistä.

Kuvasi voi olla internetissä vaikka poistat kuvan tietokoneeltasi ja palvelun sivuilta.

Toinen käyttäjä on voinut kopioida kuvan omalle koneelleen.

Hän voi levittää kuvaasi internetissä.

Kuvasi on voinut myös tallentua hakukoneen muistiin.

Ole varovainen, kun julkaiset internetissä henkilökohtaisia tietoja.

Internetissä julkaisemasi henkilökohtaiset tiedot voivat vaikuttaa elämääsi pitkän aikaa.

Laita internetiin materiaalia, jonka voit näyttää kaikille ihmisille.

4. Salasana

Internetissä käytetään salasanoja.

Salasana on henkilökohtainen.

Älä anna sitä ulkopuolisille.

Salasanaa ei tarvitse kertoa edes ystävälleen.

Käytä eri palveluissa eri salasanoja.

Jos yksi salasanostasi paljastuu,

ei rikollinen pääse kirjautumaan

kaikkiin käyttämiisi palveluihin.

Muista kirjautua ulos palvelusta,

kun et käytä sitä.

Keksi sellainen salasana, jonka muistat helposti.

Älä käytä salasanana sinuun liittyviä sanoja.

Näitä sanoja ovat esimerkiksi lemmikkieläimesi tai läheistesesi nimet, kotiosoitteesi tai puhelinnumerosi.

Hyvässä salasanassa on kirjaimia ja numeroita.

Kirjoita osa salasanan kirjaimista isolla alkukirjaimella.

Säilytä salasanasi turvallisesti.

Salasanaa ei pidä kirjoittaa paperille ylös.

Älä tallenna salasanaa internetissä, vaikka nettiselain sitä pyytää.

Jos kuitenkin haluat kirjoittaa salasanan ylös,

älä pidä sitä tietokoneesi vieressä.

5. Älä luota vieraisiin

Et aina tunne ihmisiä, joihin tutustut internetissä.

Internetissä voi valehdella ja huijata toisia ihmisiä.

Internetissä on helppo valehdella nimi, ikä ja sukupuoli.

Myös valokuva voi olla väärä.

Ole internetissä yhteydessä vain luotettavien ihmisten kanssa.

Internetissä luotettavia ovat ihmiset,

jotka sinä tai läheisesi tuntevat jo aikaisemmin.

Ota internetystäväksesi ihminen, jonka olet tavannut oikeasti.

Usko itseäsi, jos epäilet internetystävääsi.

Internetystäväsi ei saa painostaa, pakottaa tai kiristää sinua.

Sinun ei ole pakko katsoa, kuunnella tai tehdä asioita,

jotka saavat sinut pelkäämään.

Lopeta keskustelu, jos se on asiaton tai kummallinen.

Jos haluat tavata uuden nettiystäväsi:

- kerro tapaamisesta luotettavalle aikuiselle
- sovi tapaaminen julkiselle paikalle
- ota ensimmäiseen tapaamiseen mukaan joku luotettava henkilö
- ota tapaamiseen mukaan kännykkä
- poistu paikalta heti, jos tapaamistilanne on epäilyttävä

6. Kaikki mitä luet tai näet, ei ole totta

Älä usko kaikkea, mitä internetissä kerrotaan.

Kaikkea internetissä olevaa tietoa ei pystytä tarkistamaan.

Internetissä on paljon tietoa, joka on totta.

Internetissä on myös tietoa, joka on valetta.

Arvioi aina, onko internetsivu luotettava.

Internetissä oikean ja väärän tiedon erottaminen voi olla vaikeaa.

Mieti, onko internetsivuilla oleva tieto

- faktaa eli totta
- jonkun henkilön mielipide asiasta
- yrityksen mainos.

Internetissä luotettavia sivuja ovat esimerkiksi viralliset sivustot.

Virallisia sivustoja ovat muun muassa

- kuntien ja kaupunkien sivut
- poliisin sivut
- sanomalehtien sivut
- järjestöjen sivut.

7. Ostokset

Internetistä voit ostaa tuotteita.

Tee ostoksia vain luotettavissa ja tutuissa verkkokaupoissa.

Luota omaan harkintaasi ja huomioihisi.

Älä hätiköi!

Kun ostat yksityiseltä henkilöltä,

- keskustele myyjän kanssa tuotteesta
- pyydä kuvia tuotteesta
- sovi, että teette kaupat kasvatusten
- tarkista tuotteen kunto
- älä maksa tuotetta etukäteen.

Muista, että internetissä on tarjouksia, jotka eivät ole totta.

Tällöin tarjouksissa on lupaus, joka on liian hyvä.

Tuotteen hinta voi olla selkeästi halvempi

kuin kaupassa tai verkkokaupassa.

Sinua voidaan painostaa tekemään heti ostopäätös.

Lue tarkkaan tuotteen tilausehdot.

Tulosta tai tallenna aina tilauksesi.

Älä anna pankkitili- tai luottokorttitietojasi tuntemattomille.

Varmista, että vastaanottaja on luotettava

ja maksaminen turvallista.

Internetissä maksaminen on turvallista,

kun osoiterivillä on lukon kuva tai https-merkintä.

8. Kerro aikuiselle

Internetissä voit kohdata ikäviä ja yllättäviä tilanteita.

Nämä tilanteet voivat tuntua sinusta epätodellisilta.

Ne voivat saada sinut tuntemaan myös pelkoa ja hämmennystä.

Älä jää miettimään asioita yksin.

Kerro kokemuksistasi luotettavalle aikuiselle.

Aikuisen kanssa yhdessä voit ilmoittaa asiasta sivuston ylläpitäjälle.

Sivuston ylläpitäjä ei kerro ilmoituksen tekijää.

Ilmoituksen jälkeen ylläpito tutkii asian.

Sääntöjen rikkoja saa rangaistuksen.

Rangaistuksena voi olla huomautus, määräaikainen käyttökielto tai erottaminen.

Kerro rohkeasti luotettavalle aikuiselle

internetissä kohtaamistasi ongelmista!

Ongelmat voi selvittää ja ratkaista.

Voit myös jutella luotettavan aikuisen kanssa,
jos olet huolissasi läheisestäsi kuten ystävästäsi.

9. Hyvät käytöstavat

Internetissä on samat käytössäännöt kuin muuallakin elämässä.

Muista, että internetin käyttäjät ovat oikeita ihmisiä.

Heillä on tunteet.

Muista hyvät käytöstavat.

Ole kohtelias ja ystävällinen.

Mieti, miten kerrot asiasi internetissä.

Et näe toisten internetin käyttäjien tunteita tai kasvonilmeitä.

Et myöskään kuule heidän äänensävyä.

Älä loukkaa toisia käyttäjiä.

Mieti, miten käyttäydyt internetissä.

Kerro internetissä vain asioita, jotka tiedät olevan totta.

Voit vaikuttaa omalla toiminnallasi toisten ihmisten käytökseen.

Netissä on kiva olla, kun kaikki noudattavat yhteisiä sääntöjä.

10. Oman tietokoneen turvallisuus

Tietokoneessasi täytyy olla virustorjuntaohjelma.

Se estää viruksia tarttumasta tietokoneeseesi.

Tietokoneessasi, jossa on internetyhteys,
täytyy myös olla palomuuriohjelma.

Palomuri suojelee tietokonettasi internetin vaaroilta.

Pidä tietokoneesi tietoturva ajan tasalla.

Muista päivittää virustorjuntaohjelma ja palomuuriohjelma.

Siirry aina internetsivuille kirjoittamalla www -osoite.

Ole huolellinen, kun kirjoitat www -osoitteen.

Kirjoitusvirhe voi avata sinulle väärennetyt sivut.

Käytä hakukoneita, jos et tiedä www -osoitetta.

Hakukoneita on esimerkiksi Google ja Bing.

Älä käytä mainoslinkkejä.

Älä aukaise sähköpostiviestejä,

jotka ovat tulleet sinulle tuntemattomilta lähettäjiä.

Sähköpostiviestien liitetiedostoissa voi olla viruksia.

Älä klikkaa internetin epäilyttäviä linkkejä.

Toimintaohjeet

Internetissä voit kohdata ikäviä ja yllättäviä tilanteita.

Nämä tilanteet voivat tuntua sinusta epätodellisilta.

Ne voivat saada sinut tuntemaan myös pelkoa ja hämmennystä.

Älä jää miettimään asioita yksin.

Kerro kokemuksistasi luotettavalle aikuiselle.

Muista turvaohjeet, kun kohtaat hankaluuksia netissä.

Turvaohjeet ovat:

1. Sano EI joka kerta häiritseville viesteille, loukkaaville kuville ja videoille sekä kokemillesi nettikiusaamiselle.
2. Poistu aina internetsivuilta, joissa olet kohdannut häiritseviä viestejä, loukkaavia kuvia, videoita tai nettikiusaamista.
3. Kerro luotettavalle aikuiselle internetissä kohtaamastasi häiritsevistä viesteistä, loukkaavista kuvista ja videoista sekä kokemastasi nettikiusaamisesta.

Internetistä löydät tietoa ja ihmisiä, joiden kanssa voit jutella asiasta.

Heille ei tarvitse kertoa nimeään.

Internetissä on palveluita, joissa voit kertoa näkemästäsi asiattomista teksteistä, kuvista ja videoista sekä havaitsemistasi rikoksista.

Nämä palvelut ovat Pelastakaa lapset ry:n nettivihje ja poliisin nettivinkki.

Tallenna häiritsevät viestit, loukkaavat kuvat tai kokemasi nettikiusaaminen.
Ne auttavat asian selvittämisessä.
Voit tallentaa ne ottamalla kuvakaappauksen tietokoneen näytöstä.
Kuvakaappaus on tietokoneen tallentama kuva tietokoneen näytöltä.
Voit ottaa kuvan myös kameralla.
Kuvissa olisi hyvä näkyä päivämäärät ja kellonajat.

Jos olet joutunut rikoksen uhriksi, ota poliisiin yhteyttä mahdollisimman nopeasti.
Voit kertoa poliisille myös tilanteista, joissa epäilet joutuneesi rikoksen uhriksi.
Suomessa poliisi selvittää onko rikos tapahtunut.
Se on poliisin työtä.

Voit tehdä ilmoituksen rikoksesta poliisilaitoksella tai internetissä.
Myös toinen henkilö voi tehdä ilmoituksen rikoksesta puolestasi.
Sinun ei tarvitse mennä yksin poliisilaitokselle.
Voit ottaa mukaan tukihenkilön.
Tukihenkilö on ihminen, joka auttaa ja tukee uhria.
Tukihenkilö voi olla sinulle läheinen aikuinen tai Rikosuhripäivystyksen tukihenkilö.

Internetissä ilmoituksen rikoksesta voit tehdä poliisien sivuilla www.poliisi.fi.
Tarvitset pankkitunnukset, jotta voit tehdä ilmoituksen rikoksesta.
Voit ottaa yhteyttä myös nettipoliisiin.
Nettipoliisin yhteystiedot ovat sivuilla www.poliisi.fi/nettipoliisi

Poliisi

Poliisi auttaa ja neuvoo ihmisiä.

Poliisi myös katsoo, että ihmiset eivät riko lakia.

Poliisi on puolueeton.

Puolueeton tarkoittaa, että poliisi on tasapuolinen ja toimii lain perusteella, ei oman mielipiteensä perusteella.

Poliisi on työssään rauhallinen ja asiallinen.

Poliisin palvelut eivät normaalisti maksa mitään.

Ota rohkeasti yhteyttä poliisiin.

Poliisiin voit ottaa yhteyttä,
soittamalla yleiseen hätänumeroon 112,
käymällä poliisiasemalla tai
internetin kautta.

Poliisi on vaitiolovelvollinen.

Se tarkoittaa, että poliisit eivät saa kertoa muille ihmisille asioita, joista olet puhunut.

Poliisit eivät saa kertoa kertomistasi asioista perheenjäsenille, jos et anna siihen lupaa.

Jokainen ihminen voi tehdä poliisille ilmoituksen rikoksesta.

Poliisi ottaa vastaan jokaisen ilmoituksen rikoksesta.

Poliisi selvittää mahdollisimman nopeasti ja tarkasti, mitä on tapahtunut.

Rikosuhripäivystys

Rikosuhripäivystys on paikka, jossa uhri saa apua ja tukea.

Uhri on ihminen, joka on joutunut rikoksen kohteeksi.

Rikosuhripäivystys auttaa myös uhrin läheisiä ja todistajia.

Todistaja on ihminen, joka on nähnyt rikoksen.

Rikosuhripäivystys on ilmainen.

Rikosuhripäivystyksessä ei tarvitse kertoa nimeään.

Rikosuhripäivystyksen työntekijät ovat vaitiolovelvollisia.

Se tarkoittaa, että työntekijät eivät saa kertoa muille ihmisille asioita, joista olet puhunut.

Työntekijät eivät saa painostaa sinua mihinkään, jos sinä et halua.

Jos tarvitset lisää apua, työntekijä kertoo sinulle, mistä voit saada apua.

Rikosuhripäivystyksellä on valtakunnallinen auttava puhelin.

Auttava puhelin tarkoittaa, että voit soittaa ja saada apua päivystyksen työntekijöiltä.

He ovat koulutettuja tehtävään.

Rikosuhripäivystyksen työntekijät auttavat myös internetissä.

Palvelut löydät Rikosuhripäivystyksen internetsivuilta.

Rikosuhripäivystyksellä on tukihenkilöitä rikoksen uhreille.

Tukihenkilö on ihminen, joka auttaa ja tukee uhria.

Tukihenkilön kanssa voi myös puhua asioista.

Tukihenkilö voi auttaa rikosilmoituksen teossa.

Hän voi olla mukana oikeudenkäynnissä.

Tukihenkilön saa yleensä omalta paikkakunnalta.

Yhteystiedot

Alla on valtakunnallisia nettiosoitteita, joista saat lisätietoa.

Tietoa ja oppaita selkokielellä:

- Asiaa kiusaamisesta
 - <http://papunet.net/pelit/tarinat/kuvakirja/lue/Kiusaaminen>
- Mikä on rikos ja mitä siitä seuraa
 - http://papunet.net/pelit/tarinat/kuvakirja/lue/rikos_ja_seuraamus
- Jos joudut rikoksen uhriksi
 - <http://papunet.net/selko/jos-joudut-rikoksen-uhriksi/>
- Jos joudut rikoksen uhriksi –opas
 - <http://www.oikeus.fi/ss/index/josjoudutrikoksenuhriksi.html>

- Yleinen hätänumero 112

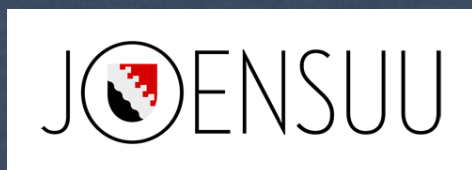
- Poliisi
 - www.poliisi.fi
 - poliisit sosiaalisessa mediassa
 - www.poliisi.fi/virtuaalinenlahipoliisi
 - nettipoliisi
 - www.poliisi.fi/nettipoliisi
 - nettivinkki
 - <https://www.poliisi.fi/nettivinkki>

- Rikosuhripäivystys
 - www.riku.fi
 - auttava puhelin 0203 16116
 - verkkoauttamispalvelu
 - www.rikunet.fi
 - chat -palvelu
 - <http://nuoret.riku.fi/>
 - juristin puhelinneuvonta 0203 16117
 - Rikosprosessitietoa nuorille rikoksen uhreille -opas
 - <http://www.riku.fi/binary/file/-/id/103/fid/1396/>

- Suomen Mielenterveysseura
 - <http://www.mielenterveysseura.fi/>
 - valtakunnallinen kriisipuhelin 01019 5202
 - verkossa toimiva kriisikeskus
 - www.tukinet.net

- Mannerheimin Lastensuojeluliitto
 - Lasten ja nuorten netti
 - <http://www.mll.fi/nuortennetti/>
 - Lasten ja nuorten auttava puhelin 116 111

- Pelastakaa Lapset ry
 - Nettivihje. Netissä leviävän laittoman aineiston tai toiminnan ilmoittaminen.
 - <http://www.pelastakaalapset.fi/toiminta/lasten-suojelu-digitaalisessa-me/nettivihje/laheta-vihje/>

Tekijä : Terhi Pöllänen 2/2015